

E U M O F A

European Market Observatory for
fisheries and aquaculture products

Esettanulmány

A friss ponty árstruktúrája az ellátási lánc különböző szintjein Közép- Európában

Tartalom

ÖSSZEFOGLALÁS	3
0 EMLÉKEZTETŐ – KERETEK ÉS TARTALOM	4
0.1 AZ ESETTANULMÁNY KERETEI	4
0.2 A TANULMÁNY TARTALMA	5
1 A TERMÉK LEÍRÁSA	6
1.1 A TERMÉK TULAJDONSÁGAI	6
1.2 A PONTY TERMELÉSE ÉS ELÉRHETŐSÉGE A VILÁGBAN ÉS AZ EU-BAN.....	7
1.2.1 <i>A ponty termelése a világban</i>	7
1.2.2 <i>Pontytermelés az EU-ban</i>	9
2 A PONTY PIACAI AZ EU-BAN.....	11
2.1 AZ EU PIACAINAK STRUKTÚRÁJA	11
2.1.1 <i>A nyilvánvaló piac tagországokként</i>	11
2.1.2 <i>A főbb EU-piacok ellátása</i>	11
2.1.3 <i>Az EU-n belüli fő importáló és exportáló országok</i>	12
2.2 A MAGYAR PIAC	14
2.2.1 <i>Az édesvízi termelés szerkezete</i>	14
2.2.2 <i>Akvakultúra</i>	15
2.2.3 <i>A magyar hal- és pontytermelés</i>	16
2.2.4 <i>Import-export</i>	17
2.2.5 <i>Az ellátási lánc struktúrája</i>	18
2.2.6 <i>Fogyasztás</i>	18
2.3 A PIAC KULCSFONTOSAGÚ HAJTÓERŐI.....	19
2.3.1 <i>Verseny más édesvízi halfajokkal</i>	19
2.3.2 <i>Inputköltségek</i>	19
2.3.3 <i>Kihívások a ponty magyarországi tógazdasági termelésében</i>	20
3 ÁRAK AZ ELLÁTÁSI LÁNCBAN	22
3.1 TERMELŐI ÁRAK	22
3.1.1 <i>A termelés önköltsége</i>	22
3.1.2 <i>Tóparti árak</i>	22
3.2 EU-N BELÜLI IMPORTÁRAK	24
3.3 EXPORTÁRAK	24
3.4 NAGYKERESKEDELMI ÁRAK	25
3.5 KISKERESKEDELMI ÁRAK	25
4 ÁRTRANSZMISSZIÓ A MAGYARORSZÁGI ELLÁTÁSI LÁNC MENTÉN	28
5 MELLÉKLETEK.....	29
5.1 ELÉRHETŐSÉGEK.....	29

Összefoglalás

- A világ pontytermelése, amely főleg akvakultúrából származik, 51 százalékkal nőtt a 2006 és 2013 közötti években, így 2013-ban elérte a 4 millió tonnát, amelynek 72 százalékát Kína szolgáltatta.
- Ugyanezen időszak alatt az EU termelése változatlan maradt, kb. 78.000 tonna. A legnagyobb pontytermelő országok az EU-ban Lengyelország és Csehország, tőlük származik az EU termelésének a fele.
- A ponty legtöbb piaca az EU-ban a hazai belső termelésre támaszkodik, nem pedig az importra. Kivételt csak Németország képez, amely fogyasztásának 30 százalékát importálja, míg termelésében erős visszaesés volt tapasztalható az elmúlt években.
- A ponty forgalma kizárólag az EU-n belüli kereskedelemre korlátozódik, ennek oka a termék különleges sajátosságaiban keresendő (élő hal), amelyek a szomszédos országokra szűkítik le a szállítási lehetőségeket. A fontosabb EU-n belüli importőrök Lengyelország, Németország és Románia, a fő EU-n belüli exportőr pedig Csehország.
- A pontyfélék Csehország teljes édesvízi haltermelésének 97 százalékát teszik ki (ebből 93% a ponty aránya), míg Magyarországon a termelés 85 százalékát képviselik (ebből 67% a ponty).
- Lengyelország az élő ponty legnagyobb európai piaca, 2013-ban a lengyel nyilvánvaló fogyasztás meghaladta a 21.000 tonnát. A második helyen Csehország és Magyarország áll, mindkét ország fogyasztása megközelítőleg 12.000 tonna, majd Németország következik 8.000 tonnával.
- A magyar halfogyasztás alacsony. Európán belül itt fogy a legkevesebb hal, lakosonként 5,3 kg élősúlynak megfelelő mennyiség, míg az EU átlaga 22,9 kg.
- Ugyanakkor Magyarország az első helyen áll az egy főre eső pontyfogyasztásban, ami 2013-ban fejenként 1,20 kg nyilvánvaló fogyasztást jelentett. A következő helyen Csehország áll (1,15 kg), majd Litvánia (0,84 kg) és Lengyelország (0,56 kg) következik.
- A pontyot hagyományosan élve vásárolják és otthon készítik el. A fagyasztott vagy feldolgozott termékek piaca elenyésző.
- Magyarország helyzete reprezentatívnak tekinthető, mivel a többi fontos közép-európai pontypiaccal azonos módon kezeli és értékesíti a pontyot.
- A ponty általában élve és egészben kerül eladásra, az ellátási lánc tehát igen rövid. A termelés önköltsége (a munkaerő, az adminisztráció és a szállítás költsége nélkül) 1,12 és 1,44 EUR/kg között mozog, és alapvetően a felhasznált takarmány mennyiségétől függ. A „tóparti” ár viszonylag stabilan 600 HUF, azaz kb. 1,95-1,97 EUR/kg körül alakult a 2012-2015 közötti időszakban. A felmérés idején (2015. július) a nagykereskedelmi ár megközelítette a 2,50 EUR/kg-ot, míg az élő ponty kiskereskedelmi ára 4,00 EUR/kg körül volt.
- A nagykereskedelmi árrés kb. 0,30 EUR/kg, míg a kiskereskedelmi árrés 0,63 EUR/kg körülre tehető.

0 EMLÉKEZTETŐ – Keretek és tartalom

0.1 Az esettanulmány keretei

Emlékeztető

Az EUMOFA árstruktúra-elemzési tevékenységén belül összeállított esettanulmányok célja elősegíteni az ellátási lánc különböző szintjein jelentkező árak közötti kapcsolatok felmérését és megértését.

Egy-egy esettanulmány egy-egy nemzeti piacra összpontosít (a vizsgált termékek szempontjából a legfontosabb, vagy az egyik legfontosabb ország piacára), és annak vonatkozásában a lehető legrészletesebben végzi el az elemzést, más fontos piacok megemlítése mellett.

Ennek megvalósítása a konkrét adatgyűjtés megszervezésén, valamint a vizsgált piac kulcsszereplőivel történő mélyinterjúkon és információcserén keresztül történik.

Az alábbi táblázatban összefoglaltuk azokat az okokat, amelyek alapján a friss pontyot választottuk ki a közép-európai ellátási láncok ártranszmissziójának és értékelésének elemzése céljából (különös tekintettel Magyarországra):

Termék	Származás	Tulajdonságok	A piacot és árakat befolyásoló tényezők
Ponty	Főleg Magyarország	Tógazdasági rendszer Hagyományos fogyasztás (halászlé) Erős idényjelleg (húsvét és karácsony) A feldolgozás szinte teljes hiánya A legtöbbet fogyasztott halfaj	Takarmányárak (búza, kukorica és árpa) A magyar piac helyzete más kulcsfontosságú halfajok tekintetében (tokfélék, afrikai harcsa, fehér busa) EU-n belüli verseny (Csehország, Horvátország)

A tanulmány Magyarországra koncentrált, ugyanakkor betekintést nyújt Közép-Európa más jelentős piacainak helyzetébe is (Németország, Csehország és Lengyelország).

Halfajok - Termékek	Fő tagország (fókusz)	További tagországok (áttekintés)
Ponty (friss, egész)	Magyarország	Németország, Csehország, Lengyelország

0.2 A tanulmány tartalma

Az EUMOFA által kidolgozott módszernek megfelelően, amelyről további információk elérhetőek a projekt honlapján (<http://www.eumofa.eu/price-structure>), a tanulmány tartalmazza:

- A termék leírását;
- Az EU legfontosabb pontypiacainak leírását, különös tekintettel a magyar piacra;
- Az ártranszmisszió elemzését az ellátási lánc mentén.

1 A TERMÉK LEÍRÁSA

1.1 A termék tulajdonságai

Az esettanulmány a friss pontyra összpontosít.

Fő termék

Megnevezés: Ponty (*Cyprinus carpio*)

FAO 3-alpha kód: FCP

További, Közép-Európában jelentős termelésű pontyfélék:

Fehér busa (*Hypophthalmichthys molitrix*) – FAO 3-alpha kód: SVC

Fehér amur (*Ctenopharyngodon idellus*) – FAO 3-alpha kód: FCG

Pettyes busa (*Hypophthalmichthys nobilis*) – FAO 3-alpha kód: BIC

A pontyot hagyományosan élve vásárolják és otthon készítik el. Ezért ez a termék kevésbé vonzó a fiatalabb fogyasztók számára, akik egyre inkább a már feldolgozott és könnyen fogyasztható halakat keresik.

A hagyomány, miszerint a halat frissen és élve vásárolják, csak a pontyra vonatkozik. A fagyasztott vagy feldolgozott termékeknek szinte egyáltalán nincs piacuk.

Helyettesítő termékek

A friss ponty a következő fajokkal áll versenyben, amelyek olcsóbbak és könnyebben elkészíthetőek:

- Afrikai harcsa (*Clarias gariepinus*), Brazíliából, Vietnamból, Indonéziából és Indiából – FAO 3-alpha kód: CLZ;
- Fehér busa (*Hypophthalmichthys molitrix*), Kínából és Kelet-Szibériából – FAO 3-alpha kód: SVC;
- Egyéb pontyfélék.

Vonatkozó kódok

A COMEXT adatbázis nem különbözteti meg a ponty fajt, hanem egy csoportba sorolja más pontyfélékkel.

A létező kódok megkülönböztetik viszont az élő, a friss/hűtött és a fagyasztott pontyféléket.

Egész ponty

Élő ponty:

- **03 01 93 00:** ÉLŐ PONTY (*CYPRINUS CARPIO*, *CARASSIUS CARASSIUS*, *CTENOPHARYNGODON IDELLUS*, *HYPOPHthalmichthys SPP.*, *CIRRHINUS SPP.*, *MYLOPHARYNGODON PICEUS*)

Friss vagy hűtött ponty:

- **03 02 69 11** (2011-ig): FRISS VAGY HÚTOTT PONTY
- **03 02 73 00** (2012-től): FRISS VAGY HÚTOTT PONTY (*CYPRINUS CARPIO*, *CARASSIUS CARASSIUS*, *CTENOPHARYNGODON IDELLUS*, *HYPOPHthalmichthys SPP.*, *CIRRHINUS SPP.*, *MYLOPHARYNGODON PICEUS*)

Fagyasztott ponty:

- **03 03 79 11** (2011-ig): FAGYASZTOTT PONTY
- **03 03 25 00** (2012-től): FAGYASZTOTT PONTY (*CYPRINUS CARPIO*, *CARASSIUS CARASSIUS*, *CTENOPHARYNGODON IDELLUS*, *HYPOPHthalmichthys SPP.*, *CIRRHINUS SPP.*, *MYLOPHARYNGODON PICEUS*)

File

A pontyfile nincs külön kiemelve, olyan kódok alá tartoznak, amelyek magukba foglalják a pontyfilek filején kívül a kigyófejű hal (*Channa spp.*) filejét is. Két kód létezik, az egyik a friss és hűtött filere (**03 04 39 00**), a másik a fagyasztott filere (**03 04 69 00**) vonatkozik, de csak 2012-től.

2012 előtt a pontyfile a "friss file" és a "fagyasztott file" csoportokba volt besorolva:

Friss vagy hűtött édesvízi halfilé:

- 2005-2006: **03041019**
- 2007-2008-2009: **03041919**
- 2010-2011: **03041918**

Fagyasztott édesvízi halfilé:

- 2005-2006: **03042019**
- 2007-2008-2009: **03042919**
- 2010-2011: **03042918**

1.2 A ponty termelése és elérhetősége a világban és az EU-ban

1.2.1 A ponty termelése a világban

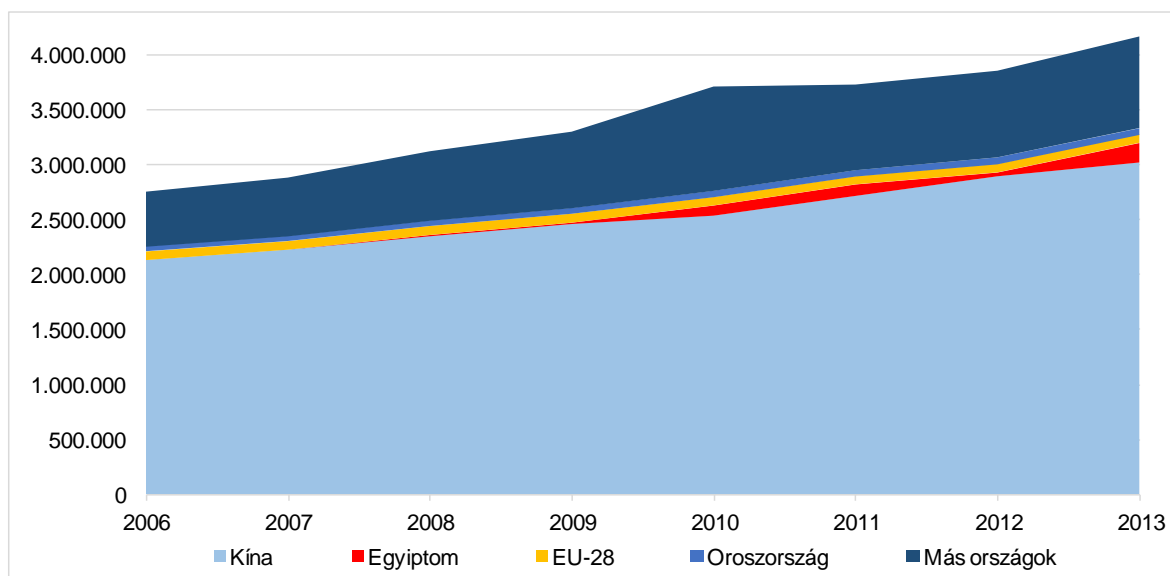
A ponty termelése 2006 óta világszerte folyamatosan növekszik (+51% 2006 és 2013 között). 2013-ban a termelés mennyisége elérte 4,2 millió tonnát, ennek 98 százaléka akvakultúrából származik, a halászat csupán 2 százalékot tesz ki.

A friss ponty árstruktúrája az ellátási lánc különböző szintjein Közép-Európában

A legfontosabb termelő országok Kína (amely 2013-ban a világ termelésének 72 százalékát adta), Indonézia (10%), és Egyiptom (4%).

A 2006-2013 közötti időszakban az EU-országok termelése viszonylag stabil maradt, 78.000 tonna körüli mennyiségre volt tehető, ugyanakkor a nemzetközi termeléshez képest a részesedése visszaesett: 2006-ban 2,8% volt, 2013-ban már csak 1,9%.

A pontynak nincs szerepe a feldolgozott és fagyasztott termékek piacain. Az EU-n belüli kereskedelem is csak kis mennyiségeket érint (lásd lejjebb).

1. ábra – A világ pontytermelése (tonna)**1. táblázat - A világ pontytermelése (halászat + akvakultúra) (tonna)**

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Világ - összes	2.759.592	2.887.601	3.126.635	3.304.615	3.714.765	3.732.823	3.858.570	4.169.760
Kína	134.276	2.228.585	2.350.691	2.462.346	2.538.453	2.718.228	2.896.957	3.022.494
Indonézia	256.646	273.445	250.505	255.640	291.636	344.166	378.351	425.165
Egyiptom	-	-	11.400	11.688	91.721	103.662	33.500	176.400
Vietnam	-	-	75.000	109.800	110.000	150.000	100.000	78.559
EU-28	78.283	77.438	81.200	81.399	76.569	74.007	77.111	78.016
Oroszország	46.708	47.482	51.580	54.017	60.229	58.563	64.168	61.065
Egyéb	243.679	260.651	306.259	329.725	546.157	284.197	308.483	328.061

Forrás: FAO - Fisheries and Aquaculture Information and Statistics Service

A ponty alapvetően akvakultúrából származik. A halászat a világ teljes pontytermelésének csupán 2,2 százalékát tette ki 2013-ban.

A halászat aránya a termelésben sokkal magasabb az EU-ban (10,8%) mint a világ többi részén (2,0%).

A friss ponty árstruktúrája az ellátási lánc különböző szintjein Közép-Európában

2. táblázat – A ponty halászata a világban (tonna)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Világ - összes	64.274	70.115	83.054	76.366	84.179	91.640	82.837	89.715
Mexikó	16.288	19.205	20.930	24.450	29.793	22.881	22.186	29.456
Irán	6.292	9.769	8.091	7.700	8.775	10.665	11.862	12.754
Indonézia	9.013	9.096	8.183	6.361	8.941	11.960	12.985	12.462
EU-28	13.461	13.980	13.528	12.753	13.383	13.356	13.931	14.683
Törökország	12.116	12.286	11.625	10.964	12.058	9.998	9.973	8.277
Oroszország	2.304	3.566	2.647	2.436	3.432	2.383	3.288	5.160
Thaiföld	3.300	1.400	15.600	7.054	4.896	4.697	4.572	5.100
Más országok	4.946	5.219	6.305	8.109	7.511	19.433	8.343	8.051

Forrás: FAO

1.2.2 Pontytermelés az EU-ban

Az EU-n belül a legfontosabb pontytermelő országok Lengyelország és Csehország. A két ország 19.726 tonnát, illetve 18.790 tonnát (halászat + akvakultúra) termel, 2013-ban ez az EU termelésének felét tette ki. Magyarország a harmadik legnagyobb termelő, 13.022 tonna mennyiséggel (ez 2013-ban az EU-termelés 17 százalékának felelt meg).

A pontyfélék a legfontosabb halfajok Magyarországon, mind a halászat (54%), mind a tógazdasági akvakultúrás termelés (82%) szempontjából, míg az afrikai harcra az intenzív üzemi haltermelés legfontosabb halfaja.

1.2.2.1 Akvakultúrás termelés

A ponty termelése az elmúlt években stabilan 70.000 tonna körüli mennyiségre tehető.

Közép- és Kelet-Európa néhány országára a növekvő tendencia jellemző, különösen Lengyelországra, Litvániára, Bulgáriára és Ausztriára. Ezzel szemben kifejezetten csökkenő trend figyelhető meg néhány más fontosabb termelő országban, mint pl. Csehországban, Németországban és Franciaországban. Magyarország közepesen helyezkedik el, termelése a 2006-2013 közötti időszakban viszonylag stabilnak volt mondható.

3. táblázat – Akvakultúrás pontytermelés az EU-ban (tonna)

Tagország	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Lengyelország	15.575	15.698	17.150	18.133	15.400	14.430	17.700	18.760
Csehország	18.006	17.947	17.507	17.258	17.746	18.198	17.972	16.809
Magyarország	9.663	9.570	10.485	9.931	9.927	10.807	9.985	9.632
Németország	10.584	9.244	10.855	9.887	9.634	5.082	5.521	5.699
Franciaország	4.230	4.200	4.200	4.200	4.200	4.200	4.000	4.000
Litvánia	2.095	3.231	2.823	3.222	2.936	3.061	3.257	3.751
Bulgária	842	1.180	1.469	1.927	1.906	1.390	1.288	3.601
Románia	3.136	3.544	3.977	4.142	2.888	2.652	3.400	3.400
Horvátország	2.309	1.503	1.546	2.058	1.816	2.891	2.484	2.100
Ausztria	346	377	362	345	348	596	590	619
Lettország	485	538	476	437	439	450	475	524
Szlovákia	414	273	252	154	117	188	355	217
Olaszország	164	85	73	72	104	151	150	150
Szlovénia	204	195	166	177	160	188	137	123
Görögország	136	93	113	114	123	52	120	120
Más országok	83	186	72	51	49	47	48	56
EU-28	68.272	67.864	71.526	72.108	67.793	64.383	67.482	69.561

Forrás: Eurostat

A friss ponty árstruktúrája az ellátási lánc különböző szintjein Közép-Európában

Más pontyfélék akvakultúrák termelése az EU-ban erősen csökkent az elmúlt években, ugyanakkor Magyarország növelni tudta a fehér busa termelését, és azonos szinten tartani a fehér amur termelését.

4. táblázat – Más pontyfélék akvakultúrák termelése az EU-ban (tonna)

Fajok	Országok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Fehér busa	Magyarország	1.499	2.484	1.493	1.567	1.081	1.545	1.681	1.681
	Horvátország*	250	250	100	100	100	95	384	350
	Lengyelország	570	600	600	600	600	260	280	280
	Csehország	700	405	586	601	601	546	162	150
Fehér busa összes		3.019	3.739	2.779	2.868	2.382	2.446	2.507	2.461
Fehér amur	Magyarország	559	591	578	480	437	719	502	576
	Csehország	300	342	394	409	409	412	456	384
	Lengyelország	500	550	550	550	550	225	240	240
	Horvátország*	387	257	156	196	196	158	202	200
Fehér amur összes		1.746	1.740	1.678	1.635	1.592	1.514	1.400	1.400
Pettyes busa	Csehország	240	252	394	461	461	460	379	358
	Magyarország	104	158	201	52	15	68	81	49
	Horvátország*	71	84	510	526	312	522	0	0
Pettyes busa összes		415	494	1.105	1.039	788	1.050	460	407
Más pontyfélék összes		5.180	5.973	5.562	5.542	4.762	5.010	4.367	4.268

Forrás:

FEAP (Federation of European Aquaculture Producers)

AKI (Agrárgazdasági Kutató Intézet)

*Horvátország pettyes busára vonatkozó adatai 2012-től a fehér busa adatai közé vannak beszámítva

1.2.2.2 Halászat

A ponty halászata csökkenő tendenciát mutat.

Magyarország és Csehország adja az összes halászfogás 75 százalékát.

5. táblázat – Ponty halászata az EU-ban (tonna)

Tagország	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Magyarország	3.737	3.554	3.913	3.238	3.247	3.855	3.688	3.390
Csehország	3.656	3.341	3.257	3.214	3.161	2.997	3.207	2.917
Szlovákia	1.184	1.430	1.178	1.241	1.159	1.433	1.419	1.463
Görögország	260	265	259	202	202	202	202	202
Horvátország	3	3	2	168	185	185	179	164
Románia	187	175	321	192	106	117	115	115
Németország	108	108	114	84	79	61	70	71
Szlovénia	80	74	89	72	69	68	66	64
Lengyelország	41	51	43	44	33	47	47	30
Más országok	755	573	497	837	535	658	635	39
EU-28	10.011	9.574	9.673	9.292	8.773	9.623	9.628	8.455

Forrás: FAO

2 A PONTY PIACAI AZ EU-BAN

2.1 Az EU piacainak struktúrája

2.1.1 A nyilvánvaló piac tagországoként

Az élő ponty piaca az EU-ban 2013-ban 76.000 tonnára volt tehető. Csehország volt a legnagyobb termelő, ugyanakkor Lengyelorszáé a legnagyobb nyilvánvaló piac, mivel Csehország saját termelésének 39 százalékát exportálja.

E két piacot Magyarország és Németország követte.

A felsorolt négy tagállam tette ki az élő ponty teljes EU-piacának 71 százalékát (mennyiség tekintetében).

6. táblázat – Ponty nyilvánvaló piaca az EU-ban 2013-ban (tonna)

	Termelés	Friss vagy hűtött ponty import	Élő ponty import	Friss vagy hűtött ponty export	Élő ponty export	Nyilvánvaló piac
Csehország	19.726	0	294	201	7.679	12.140
Lengyelország	18.791	0	2.527	102	64	21.152
Magyarország	13.030	0	239	0	1.393	11.876
Németország	5.770	97	2.394	10	41	8.210
Litvánia	3.757	6	8	0	1.263	2.508
Románia	3.515	465	0	0	0	3.980
Más országok	13.427	290	2.123	190	1.066	14.584
EU-28	78.016	858	8.665	503	11.506	75.530

Forrás:

FAO - Fisheries and Aquaculture Information and Statistics Service – Pontytermelés

COMEXT – Élő ponty (KN kód 03 01 93 00) és friss vagy hűtött ponty (KN kód 03 02 73 00) EU-n belüli és kívüli importja és exportja

Az egyes tagországok nyilvánvaló piaca élsúlyban kerül kiszámításra a következők szerint: termelés – export + import.

A külkereskedelem a ponty esetében alapvetően élő hal kereskedelmét jelenti. A friss és hűtött ponty kereskedelme igen kicsi mind az EU-n belüli, mind a kifelé irányuló kereskedelemben.

2.1.2 A főbb EU-piacok ellátása

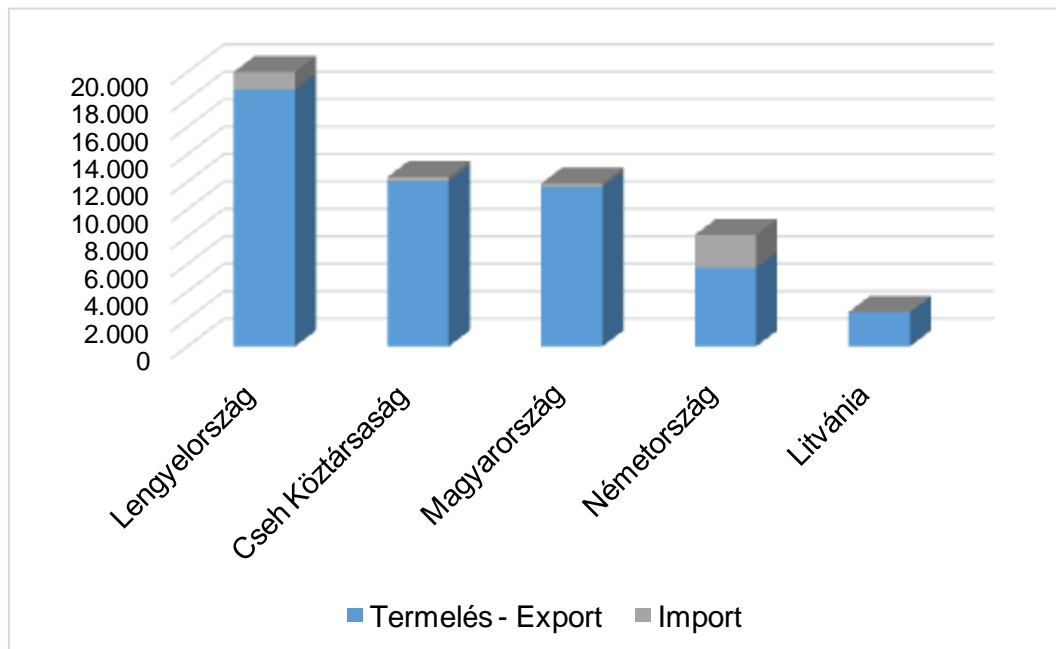
Az élő ponty legtöbb európai piaca saját hazai termelésén alapszik, és nem szorul importra. Kivételt képez Németország, amely fogyasztásának 30 százalékát importálja.

A ponty négy legnagyobb piaca az EU-ban a friss hal iránti piaci igénynek több mint a felét le tudja fedni saját termelésből.

Lengyelország az élő ponty legnagyobb európai piaca, nyilvánvaló fogyasztása 2013-ban meghaladta a 21.000 tonnát.

A lengyel termelés a második helyen áll az EU-n belül Csehország után, de Lengyelországnak nincs jelentős exportja, míg Csehország saját termelésének 39 százalékát külföldre adja el.

2. ábra – Az EU legnagyobb élőponty-piacainak ellátása 2013-ban (mennyiség tonnában)

Forrás:

FAO - Fisheries and Aquaculture Information and Statistics Service – Pontytermelés

COMEXT – Élő ponty (KN kód 03 01 93 00) és friss vagy hűtött ponty (KN kód 03 02 73 00) importja és exportja

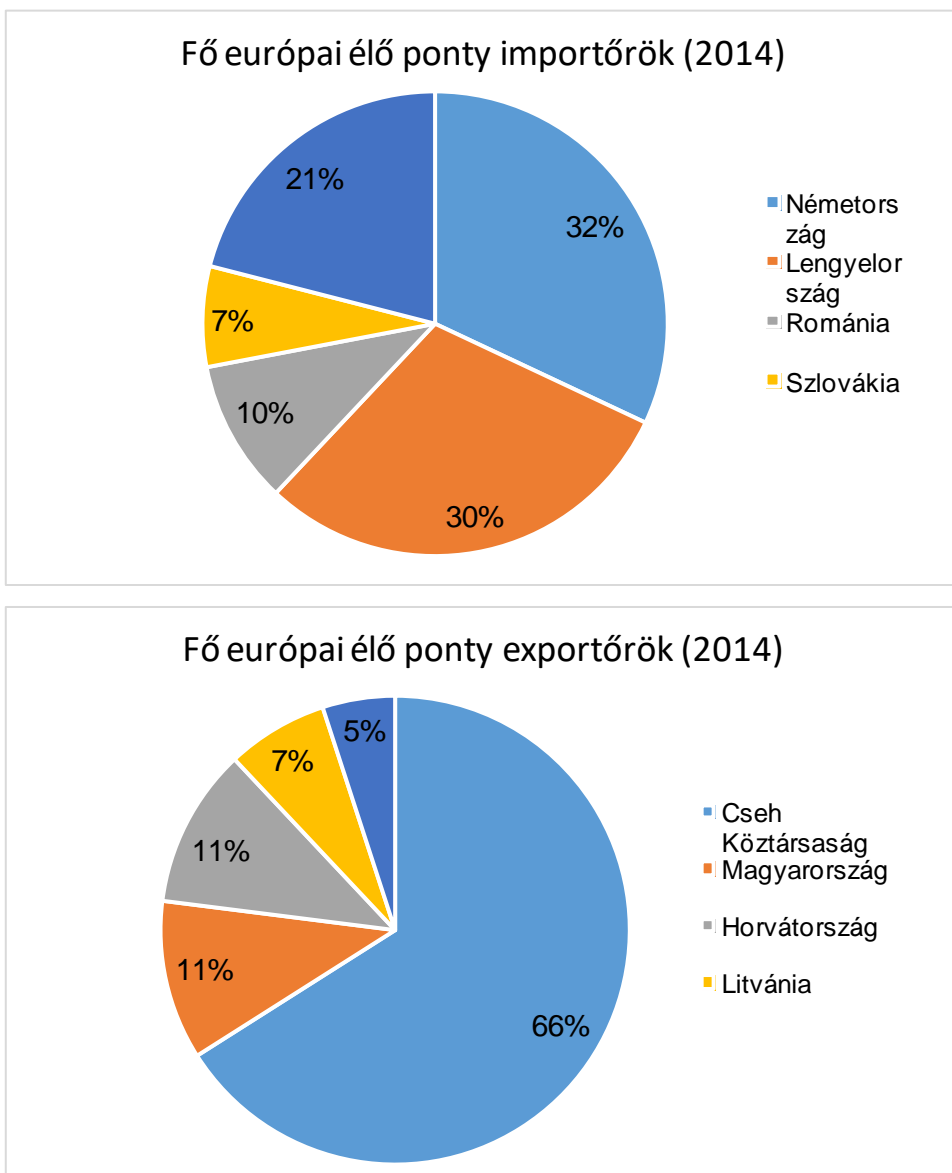
Az egyes tagországok ellátása élősúlyban kerül kiszámításra a következők szerint: termelés – export + import.

2.1.3 Az EU-n belüli fő importáló és exportáló országok

A legfontosabb élő pontyot importáló országok Európában Lengyelország, Németország és Románia. Ez a 3 ország volt felelős 2014-ben az európai import 72 százalékáért.

Csehország az európai piac legnagyobb élőponty-beszállítója (2014-ben az európai export 66 százalékát adta). A második helyen Magyarország és Horvátország osztozik 11-11 százalékkal. Magyarország főleg Romániába, Németországba és Lengyelországba szállít pontyot.

3. ábra – Fontosabb élőponty importőrök és exportőrök az EU-n belül (2014)

Forrás:

COMEXT adatai alapján – Élő ponty (03019300) - Mennyiség – 2014

2.2 A magyar piac

2.2.1 Az édesvízi termelés szerkezete

A ponty termelése Magyarországon a 2006-2013 közötti időszakban átlagosan 13.600 tonna volt. A legkevesebb 2007-ben volt, 13.100 tonna, a legnagyobb mennyiség pedig 14.700 tonna volt 2011-ben. Ezen termelés egynegyede halászatból, háromnegyede pedig tógazdasági akvakultúrából származott.

7. táblázat. Pontytermelés Magyarországon (tonna)

Termelési módszer	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Tógazdasági akvakultúra	9.663	9.570	10.485	9.931	9.927	10.807	9.985	9.632
Halászat	3.737	3.554	3.913	3.238	3.247	3.855	3.688	3.390
Összes termelés	13.400	13.142	14.398	13.169	13.174	14.662	13.673	13.022

forrás: FAO

A halászat Magyarország természetes vizein történik. Magyarország édesvizeinek területe nem változott számottevően az utolsó tíz évben. 2011-ben a teljes vízterület 140.989 ha volt, ebből 3.366 ha területen nem került sor semmilyen halászati tevékenységre.

A három legfontosabb halászati vízterület a Balaton, a Duna és a Tisza. Innen kerül ki az összes fogás közel fele.

A legkedveltebb faj a ponty, amely az összes természetesvízi fogás több mint 50 százalékát teszi ki. Ha más pontyféléket (fehér amur, fehér busa és pettyes busa) is figyelembe veszünk, az arány még magasabb.

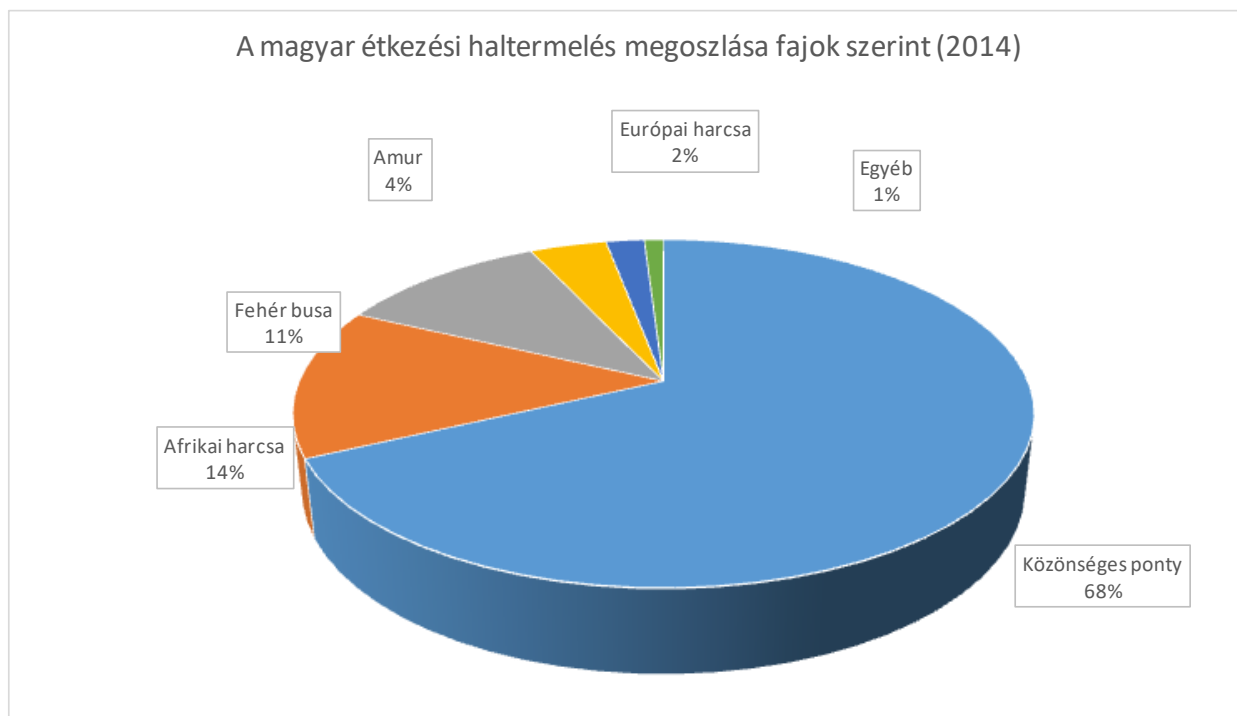
Magyarország a második európai ország Csehország után a ponty részarányát tekintve az édesvízi haltermelésben. Csehországban a pontyfélék adják a teljes édesvízi haltermelés 97 százalékát (ebből 93% a ponty), míg Magyarországon a pontyfélék aránya 85% (és ebből 67% a ponty).

8. táblázat – A ponty részaránya az édesvízi haltermelésben Közép Európában 2014-ben (tonna)

	A ponty % aránya a teljes nemzeti haltermelésen belül
Csehország	93%
Magyarország	68%
Lengyelország	49%
Németország	32%
Horvátország	21%
Ausztria	20%

Forrás: FEAP

4. ábra – A magyar étkezési haltermelés megoszlása fajok szerint (2014)

Forrás:

FEAP (Federation of European Aquaculture Producers) / Magyar Haltermelők és Halászati Vízterület-hasznosítók Szövetsége

A legtöbb természetes vízben egyszerre folyik kereskedelmi és rekreációs halászat; ugyanakkor a rekreációs halászat (amelynek nincs kereskedelmi célja) aránya erősen megnövekedett az elmúlt tíz évben: 2014-ben Magyarországon kb. 300.000 horgászt tartottak számon.

Az Agrárgazdasági Kutató Intézet (AKI) adatai szerint 14 társaság jelöli meg főtevékenységként a belvízi kereskedelmi halászatot. A halászok általában nem főtevékenységként végzik a halászatot, és a számuk évszokról évszakra változik; 2011-ben 1.921 hivatásos halászt tartottak nyilván.

2.2.2 Akvakultúra

Az akvakultúras termelésnek két fő változata létezik:

- Extenzív tógazdasági édesvízi akvakultúra (megközelítőleg 25.000 ha);
- Intenzív édesvízi akvakultúra, átfolyóvizes és recirkulációs rendszerekben (megközelítőleg 12.000 m³).

➤ Extenzív akvakultúra

Az extenzív rendszerben a tavak kezelése oly módon történik, hogy elősegítse a halállomány magasabb hozamát a természetes ökoszisztémákhoz képest. Ezt a népesítési sűrűség szabályozásával, a vizek termelékenységének fokozásával, és speciális takarmányozási módszerekkel érik el (a természetes takarmányon túl a termelők általában kiegészítő takarmányt is felhasználnak, mint pl. búza, kukorica, borsó és csillagfürt).

A ponty a tógazdasági akvakultúra legfontosabb faja, ugyanakkor a növényevő fajok (fehér amur, fehér busa és pettyes busa) szintén jelentős szerepet játszanak a rendszerben.

A friss ponty árstruktúrája az ellátási lánc különböző szintjein Közép-Európában

A tógazdasági rendszereknek fontos szerepe van továbbá a tájkép, a vízgazdálkodás és a biodiverzitás szempontjából is.

➤ Intenzív akvakultúra

Az intenzív haltermelő rendszerekben a halakat medencékben nevelik, amíg el nem érik az étkezési méretet. A halakat ellenőrzött feltételek között tartják és csak pelletált tápot kapnak.

Ezekben a rendszerekben kétféle technológiát alkalmaznak: az átfolyóvizest és a recirkulációt. A recirkulációs rendszerek költségesebbek, viszont a tenyésztés feltételeinek (hőmérséklet, oxigén, stb.), valamint a víz minőségének jobb ellenőrzését teszik lehetővé.

E rendszerek legfontosabb faja az afrikai harcsa. További fontos fajok a tokfélék és a szivárványos pisztráng.

2.2.3 A magyar hal- és pontytermelés

Magyarország területén megközelítőleg 25.000 ha területű halastó található, amelyekben 20.000 tonna halat termelnek évente (az összes édesvízi fajt beleértve). Ennek a mennyiségnek a 65 százaléka (megközelítőleg 14.000 tonna) étkezési céllal kerül piacra, míg a többi (kb. 8.000 tonna) szaporítási célt szolgál.

A tógazdasági termelés megoszlása a következő:

- 70% ponty;
- 25% növényevő hal (pettyes busa, fehér busa és fehér amur);
- 2,5% ragadozó hal (európai harcsa, csuka és süllő);
- 2,5% egyéb halfaj (főleg kárász).

A ponty a legfontosabb halfaj Magyarországon, évente átlagosan 10.000 tonnát termelnek belőle. A termelésben vezető szerepet betöltő további fajok az afrikai harcsa és a fehér busa.

8. táblázat – A magyar akvakultúrák termelés faj szerinti megoszlása (tonna)

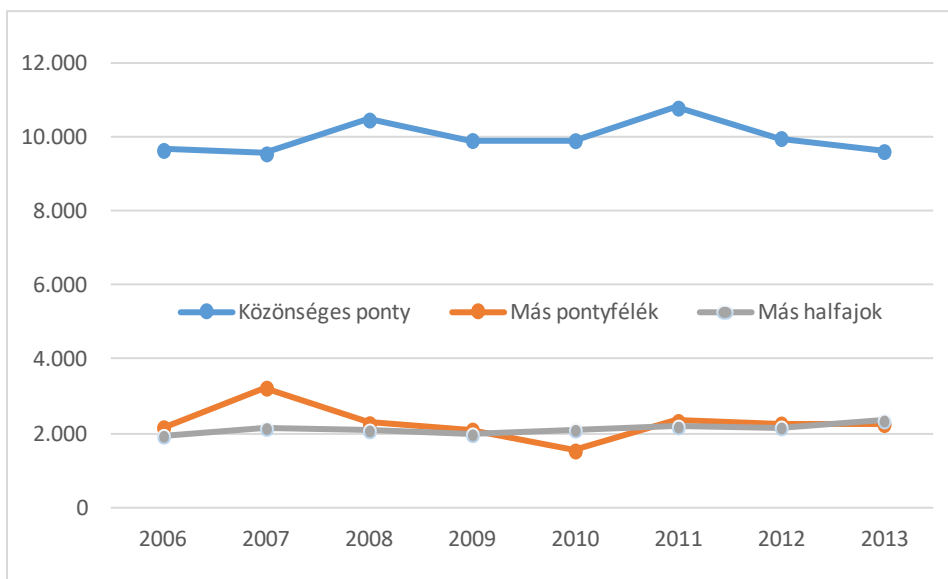
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ponty	9.663	9.570	10.485	9.931	9.927	10.807	9.985	9.632
Fehér busa	1.499	2.484	1.493	1.567	1.081	1.545	1.681	1.624
Fehér amur	559	591	578	480	437	719	502	576
Pettyes busa	104	158	201	52	15	68	81	49
Főbb pontyfélék összesen	11.825	12.803	12.757	12.030	11.460	13.139	12.249	11.881
Afrikai harcsa	1.724	1.911	1.839	1.716	1.810	1.913	1.852	2.050
Európai harcsa	147	167	153	175	156	175	225	212
Tokfélék	21	21	24	24	81	51	38	32
Szivárványos pisztráng	42	42	62	58	48	44	45	52
Összesen	13.759	14.944	14.835	14.003	13.555	15.322	14.409	14.227

Forrás:

FEAP (Federation of European Aquaculture Producers) - FAO

Mindhárom kategória termelése (ponty, más pontyfélék, egyéb édesvízi halak) stabil maradt a 2006-2013 közötti időszakban.

5. ábra – Az akvakultúrák termelés alakulása fajcsoportok szerint (tonna)

Forrás: FEAP-FAO

A ponty termelési ciklusa 3 év:

- Az egynyaras pontyos nevelőtavak teszik ki az összes tóterület 4 százalékát;
- A növendékpontyos nyújtótavak (kétnyaras korig) teszik ki az összes tó 25 százalékát;
- A háromnyaras pontyos termelőtavak az összes tó 70 százalékát jelentik;
- A tavak összterületének 1 százalékát tárolótóként használják.

A ponty termelése évszakhoz kötött, így áprilistól szeptemberig pontyból hiány van Magyarországon. 2014-ben ebben az alacsony termelésű időszakban 300 tonna ponty került importálásra.

2.2.4 Import-export

Magyarország kis, de növekvő pontymennyiséget importál (kb. 250 t/év), főleg Csehországból.

Az EU-n belüli import a hazai termelés 2 és 3 százalékát teszi ki.

9. táblázat – A magyar importált élő közösleges ponty eredete (mennyiség tonnában)

IMPORT	MENNYISÉG (TONNA)				
	2010	2011	2012	2013	2014
CSEH KÖZTÁRSASÁG	59	66	130	173	261
HORVÁTORSZÁG		162	45	66	0
MÁS EU ORSZÁGOK	0	0	20	0	1
NEM EU ORSZÁGOK	0	0	0	0	0
ÖSSZESEN	59	228	195	239	262

Forrás:

COMEXT adatai alapján: Élő ponty (KN kód: 03019300)

A friss ponty árstruktúrája az ellátási lánc különböző szintjein Közép-Európában

A feldolgozott termékek arányának növekedése ellenére Magyarország fő exportált pontyterméke továbbra is az élő ponty, jelentősen megelőzve a többi terméket. Az export erősen megnövekedett az utolsó évtizedben: míg a 2005-2008 közötti években kb. 200 t/év volt, az utolsó években több mint 1.000 t/év.

Románia, Németország és Lengyelország a magyar élő ponty legfontosabb felvásárlói. Az EU-n kívüli export szinte nem létezik, kivéve a 2013. évet, amikor nagyobb mennyiség került exportálásra Szerbia felé (161 t). A termék (élő hal) sajátosságaiból adódóan speciális szállítási feltételeket követel (oxigénnel dúsított vízü tartályok), ami a szállítási lehetőségeket a környező országokra szűkíti le.

10. táblázat – A magyar élőponty-export célország szerint (mennyiség tonnában)

EXPORT	MENNYISÉG (TONNA)									
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
NÉMETORSZÁG	51,6	94	73	90,6	39,8	142,5	317	204,3	170,2	314
HORVÁTORSZÁG			8	40,5	7,7	1	5,5		109	39,4
OLASZORSZÁG	40,8	27,1	28,2	24,9	121,6	107,4	64,8	43,7	94,3	109,2
LENGYELORSZÁG			37,4			220,6	559,9	286,3	385,7	239,9
ROMÁNIA	0,1	191,8		77,1	110,3	222,6	180,5	256,6	296,3	336,3
MÁS EU ORSZÁGOK	62,9	71,1	30,1	23,3	55,6	87,9	122,1	99,2	177,8	156,6
NEM EU ORSZÁGOK	3,9	13,1	7	6,8	6,4	0,1			160,1	0,5
ÖSSZESEN	159,3	397,1	183,7	263,2	341,4	782,1	1249,8	890,1	1393,4	1195,9

Forrás:

COMEXT adatai alapján: Élő ponty (KN kód: 03019300)

2.2.5 Az ellátási lánc struktúrája

Mérete alapján a ponty vagy emberi fogyasztásra kerül, vagy a horgásztavakba. A hazai fogyasztásra értékesített ponty súlya általában 1,5-2,0 kg (élősúly) között mozog. Az 1,5 kg-nál kisebb vagy 2 kg-nál nagyobb pontyokat általában rekreációs célra hasznosítják a horgásztavakban.

A pontyok túlnyomó része élő halként kerül eladásra. Emiatt az ellátási lánc igen rövid, csupán három szintből áll: a termelőből, a nagykereskedőből és a kiskereskedőből. Amikor a ponty helyben kerül értékesítésre, a termelő gyakran közvetlenül az áruházaknak vagy a fogyasztóknak adja el az árut.

Magyarországon a halfeldolgozó ipar fejletlen, nincs egy olyan cég sem, amely a ponty feldolgozására specializálódott volna.

2.2.6 Fogyasztás

A magyar lakosság kevés halat fogyaszt. Az európai statisztikai adatok szerint („The EU Fish Market”, 2015. évi kiadás, EUMOFA) a magyarok fogyasztják a legkevesebb halat az EU-n belül, mindössze 5,3 kg élősúlynak megfelelő mennyiséget fejenként és évente, miközben az EU átlaga 22,9 kg.

A Földművelésügyi Minisztérium adatai szerint a halfogyasztás (minden fajra vonatkoztatva) a következők szerint bontható le a tartósítási állapot alapján (nettó tömeg):

1,83 kg élő, friss és hűtött hal,

0,93 kg fagyasztott hal,

1,02 kg konzerv, füstölt, illetve más módon feldolgozott hal.

A friss ponty árstruktúrája az ellátási lánc különböző szintjein Közép-Európában

A magyar fogyasztók a teljes éves halfogyasztásuknak közel egyharmadát a karácsonyi időszakban eszik meg, és a ponty az ünnepek alatt elfogyasztott hal 65%-át adja.

Az ágazati szakértők szerint a pontyfogyasztás fejenként és évente 1,04 kg-ot tesz ki, ami a teljes halfogyasztás kb. egynegyede (az egy főre eső nyilvánvaló fogyasztás az 6. táblázat adatai alapján 1,20 kg élő halnak felel meg).

Az importált hal (EU-n belüli és kívüli együtt) a magyar halfogyasztás 40 százalékát teszi ki, szemben az Európai Unió 60%-os átlagával.

Az ágazat egyik általános célkitűzése a halfogyasztás növelése: az Európai Tengerügyi és Halászati Alap (European Maritime and Fisheries Fund - EMFF) a fejenkénti fogyasztás 1 kg-mal való megnövelését tűzte ki 2020-ig. Az élő hal vásárlásának régi hagyománya van Magyarországon, és az élő hal aránya a fogyasztók vásárlásaiban közel azonos a feldolgozott (fagyasztott vagy konzerv) haléval. A feldolgozott hal aránya csak az elmúlt évtized közepe táján kezdett nőni, ekkor haladta meg az elfogyasztott élő hal mennyiségét. Ez a trend összeköthető a haltermékek importjának növekedésével, ami főleg feldolgozott termékeket jelent. Továbbá egyre több hagyományos magyar étel kapható fogyasztásra készen az áruházakban, mint például a halászlé, amely eredetileg otthon készült el élő pontyból főzve. Ugyanakkor a magyarországi halfeldolgozás még igen alacsony szinten van.

2.3 A piac kulcsfontosságú hajtóerői

2.3.1 Verseny más édesvízi halfajokkal

A magyarországi akvakultúras termelés fő halfaja a pontyon kívül az afrikai harcsa, amelyet intenzív körülmények között állítanak elő. A termelés évente körülbelül 2.000 tonnát tesz ki.

A ponty és az afrikai harcsa árai igen hasonlóak, az elmúlt hónapban a harcsa ára kicsit alacsonyabb volt el a pontyhoz képest (2015. Szept.).

11. táblázat – A ponty és az afrikai harcsa tóparti ára, friss, egész, kibelezett, fej nélküli haltörzsre vonatkoztatva

Fajok	Egység	2013. Okt.	2014. Okt.	2015. Szept.
Ponty	HUF/kg	911	1.037	1.121
	EUR/kg	3,08	3,38	3,59
Afrikai harcsa	HUF/kg	981	1.100	1.050
	EUR/kg	3,32	3,59	3,36

Forrás:

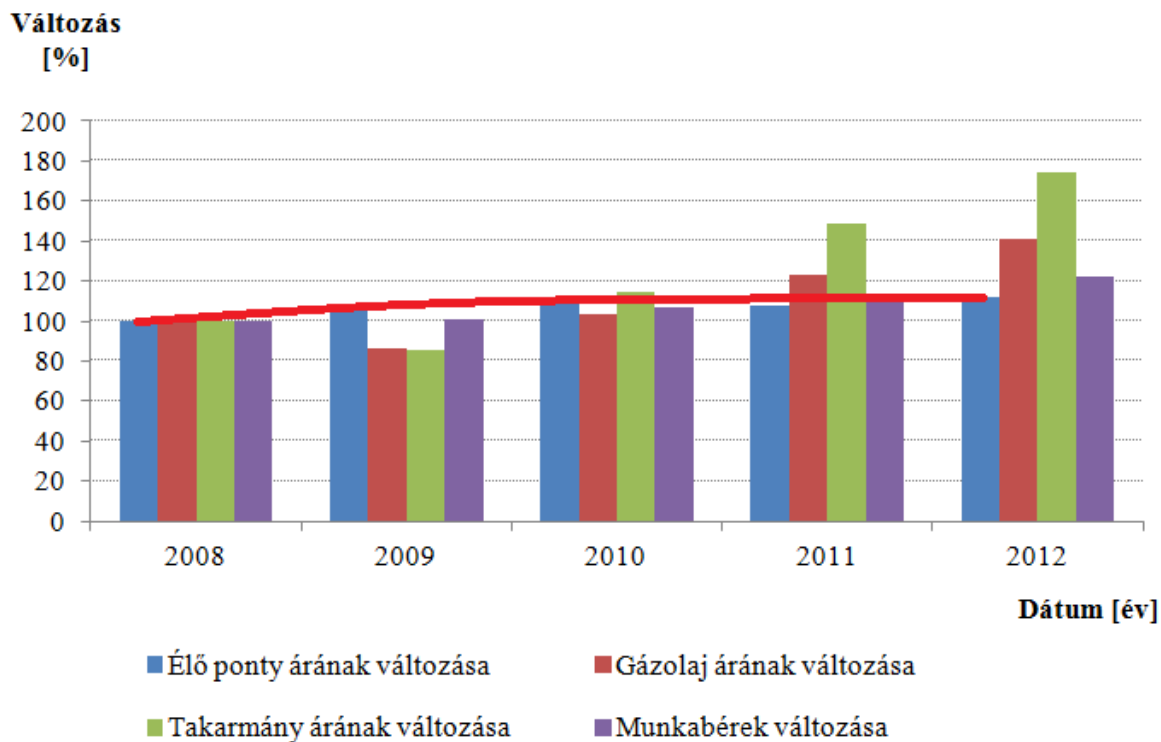
Globefish – European Price Report

2.3.2 Inputköltségek

A legfontosabb magyar halfajok mindenevők vagy növényevők. A pontyok takarmányozása általában a tavak természetes táplálékbázisán és kiegészítő takarmányozáson alapszik. A ponty kiegészítő takarmányozása főként gabonaalapú, a mesterséges tápok halliszttartalma kevesebb mint 5 százalékot tesz ki. A halliszt nagyon korlátozott felhasználása miatt a ponty tógazdaságban történő termelése fenntartható, a biodiverzitást megőrző módszernek minősül.

A gabonafélék árának növekedése miatt a hagyományos félintenzív és extenzív tógazdasági termelési technológiák várhatóan változni fognak. A gabonafélék helyett a termelők egyre inkább pelletált tápokot használnak a természetes tavi táplálékbázis melletti kiegészítő takarmányként.

7. ábra – A pontyárak és az inputköltségek alakulása (a 2008. évi értékek százalékában)

Forrás:

Szabó Cs. KSH (2013) / AKI (Agrárgazdasági Kutató Intézet) (2014)

2.3.3 Kihívások a ponty magyarországi tógazdasági termelésében

A haltermelési ágazatra fordított erőfeszítések és anyagi eszközök jelenleg a következő feladatok megoldására irányulnak, és ez várhatóan nem változik az elkövetkező években sem:

- Feldolgozott termékek: a fiatalabb generációk a fogyasztásra kész termékek iránt érdeklődnek;
- Változatos haltermékek: több filé, fagyasztott termék, halászlé, stb.
- Marketing: a halak és haltermékek erőteljesebb reklámozása és promóciója.
- A Magyar Halgazdálkodási Technológiafejlesztési Platform fejlesztése (kutatás és innováció).

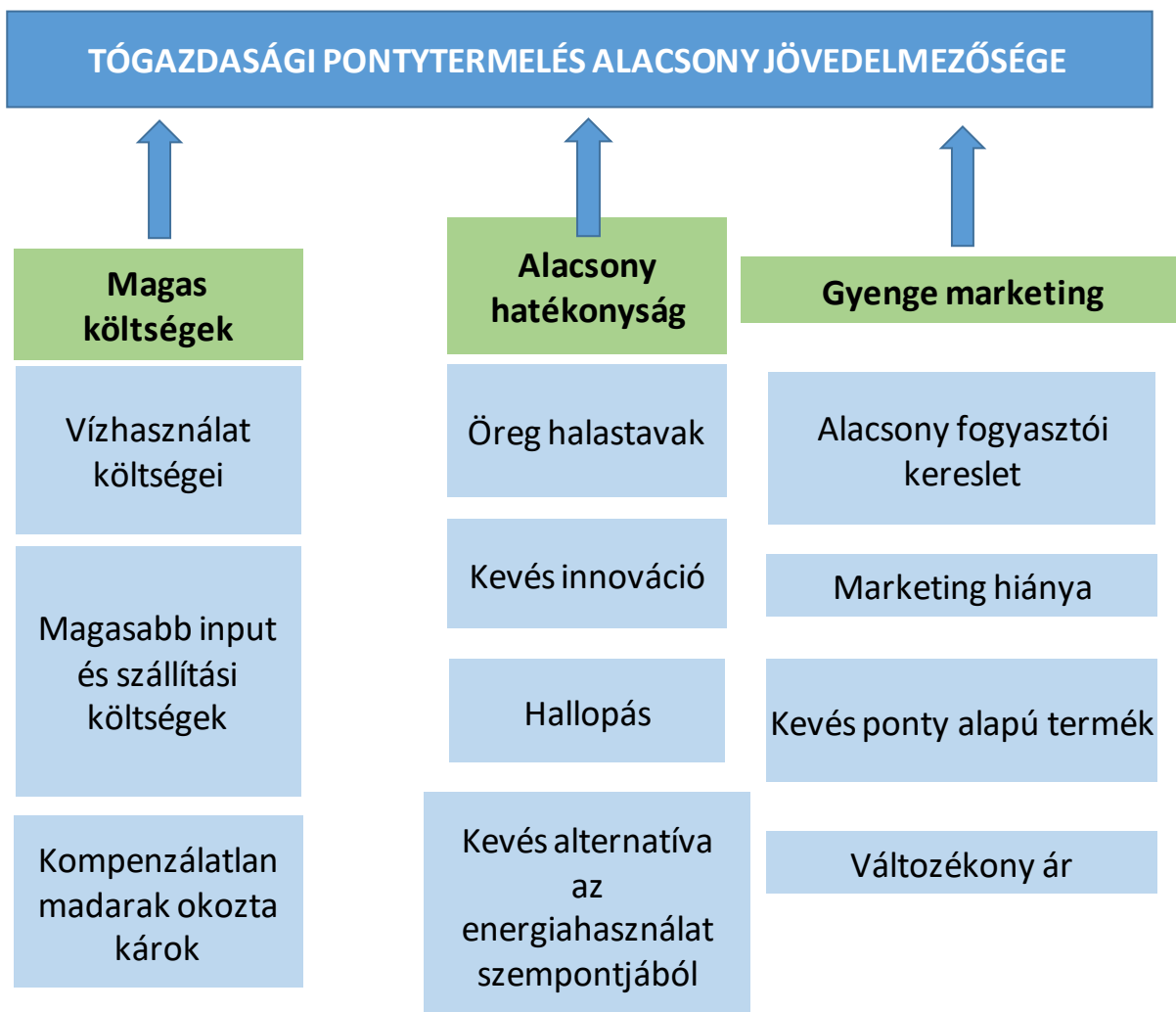
A Földművelésügyi Minisztérium új programot hozott létre a 2014-2020 közötti időszakra. Ez kiemelt támogatást irányoz elő a halgazdálkodási ágazat részére, ami előnyös lehet a ponty termelése szempontjából is:

- Marketingintézkedések;
- A halastavak felújítása és új halastavak létrehozása;
- Szerkezetátalakítási intézkedések;

- A pontyfeldolgozó ipar fejlesztése.

A kutatások jelenleg a ponty táplálkozására fókuszálnak a halastavak hozamainak növelése, valamint a termelési ciklus lerövidítése érdekében, azzal a céllal, hogy a kínálat az egész év során folyamatos maradjon.

8. ábra – Kihívások a magyar pontyágazatban

Forrás:

Gödöllői Egyetem (Szent István Egyetem)

3 ÁRAK AZ ELLÁTÁSI LÁNCBAN

Ez a fejezet az árra vonatkozó elérhető adatokat, valamint azok alakulását elemzi a ponty magyarországi ellátási láncának különböző szintjein, az ártranszmissziós elemzés (4. fejezet) megalapozása céljából.

3.1 Termelői árak

3.1.1 A termelés önköltsége

A termelés első szintjén a költségek a régiós elhelyezkedéstől függenek:

- Közép-Magyarországon a ponty termelése mesterséges tavakban történik,
- Nyugat-Magyarországon a termelés természetes tavakban történik.

A termelés önköltségének becsült értéke 840 és 1.300 EUR/ha összeg között mozog.

Az önköltség összetevői:

- Gabonaalapú takarmányozás költsége (300 és 350 EUR/ha között);
- Trágya- és ivadékutánpótlás a vízi biodiverzitás megfelelő egyensúlyának fenntartása céljából (zooplankton);
- A halastavak karbantartása és kezelése;
- Szivattyú- és üzemanyagköltség.

Az átlagos hozam becsült értéke 0,7 tonna/ha és 1,5 tonna/ha között van (egészen 2 tonna/ha-ig a legeredményesebb gazdaságokban).

A ponty hozamát befolyásoló legfontosabb tényező a takarmány (vegyesen búza, tritikálé és kukorica). A szükséges mennyiség 2,2 tonna/ha/év körül mozog.

3.1.2 Tóparti árak

Az élő ponty tóparti ára, ami viszonylag stabilan 600 HUF, azaz kb. 1,95-1,97 EUR/kg körül alakult a 2012-2015 közötti időszakban (kivéve a karácsonyi csúcsidőszakot), 2015 júniusában elérte a 701 HUF/kg (2,25 EUR/kg) értéket.

A 12. táblázat alapján látható, hogy a feldolgozott termékek árai (egész friss kibelevett fej nélküli haltörzs, szelet, filé) jobban növekedtek, mint a nyers termékekéi (élő ponty, egész friss ponty fejjel). 2013. október és 2015. szeptember között az előbbiek 23, 33, illetve 44 százalékkal nőttek, míg az utóbbiak csupán 11%-kal (élő ponty), illetve 14%-kal (egész friss kibelevett ponty fejjel).

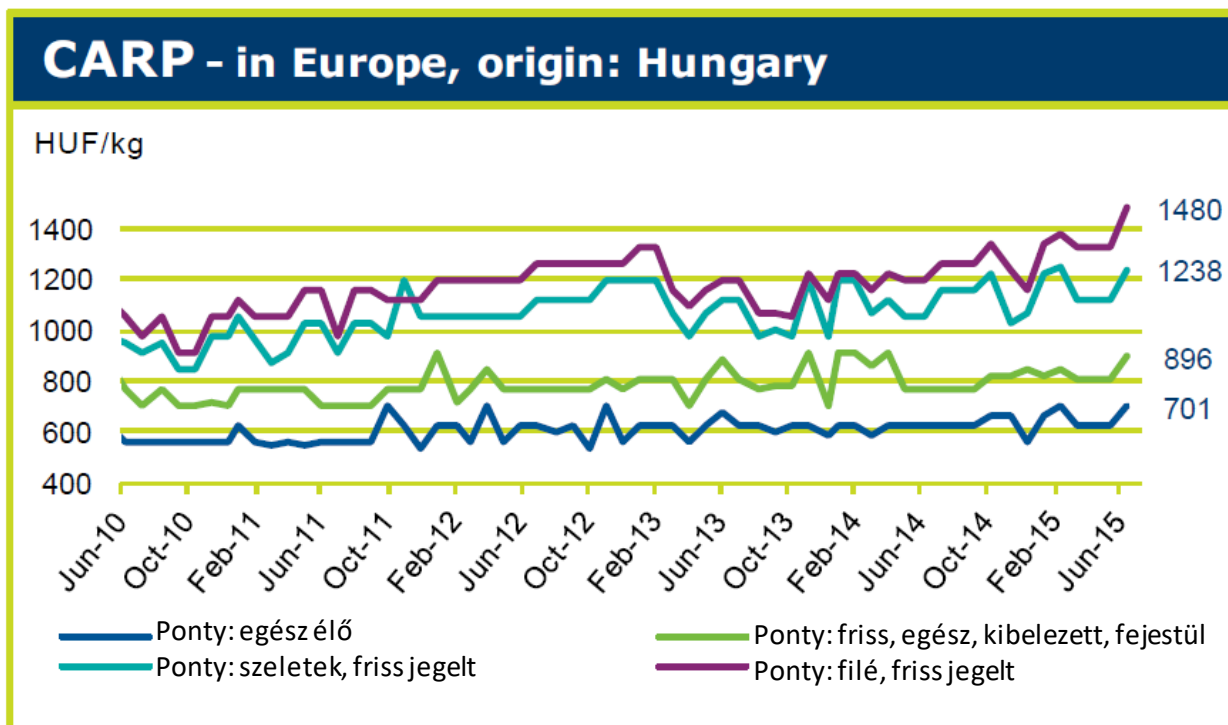
12. táblázat – Tóparti pontyárak

HUF/kg	2010. Okt.	2011. Okt.	2012. Okt.	2013. Okt.	2014. Okt.	2015. Szept.
Élő	560	701	533	630	665	701
Friss, kibelezett fejestül	701	764	771	785	820	896
Fris, kibelezett, fej nélkül	841	-	981	911	1.037	1.121
Friss jegelt - szeletek	841	981	1.121	981	1.227	1.304
Friss jegelt - filé	911	1.121	1.262	1.051	1.339	1.514
EUR/kg	2010. Okt.	2011. Okt.	2012. Okt.	2013. Okt.	2014. Okt.	2015. Szept.
Élő	2,05	2,38	1,91	2,13	2,17	2,25
Friss, kibelezett fejestül	2,56	2,59	2,77	2,66	2,67	2,87
Fris, kibelezett, fej nélkül	3,08	-	3,52	3,08	3,38	3,59
Friss jegelt - szeletek	3,08	3,32	4,02	3,32	4,00	4,18
Friss jegelt - filé	3,33	3,8	4,53	3,55	4,37	4,85

Forrás:

Globefish – European Price Report

9. ábra. A ponty tóparti árának alakulása (HUF/kg)

Forrás: GLOBEFISH – European Price Report 06/2015

3.2 EU-n belüli importárak

Az importált élő ponty átlagos ára 2013-ban 1,52 EUR/kg volt, 2014-ben pedig 1,78 EUR/kg. A 2014-ben bekövetkezett erős árnövekedés (+17%) a Horvátországból érkező alacsony árú import megszűnésének eredménye volt.

13. táblázat – A Magyarországra importált élő ponty árának alakulása (EUR/kg)

Származási hely	ÁR (EUR/KG)				
	2010	2011	2012	2013	2014
CSEH KÖZTÁRSASÁG	1,66	1,94	1,71	1,69	1,78
HORVÁTORSZÁG		1,52	1,45	1,07	
ÖSSZESEN	1,66	1,64	1,69	1,52	1,78

Forrás:

COMEXT adatai alapján

3.3 Exportárak

A magyar élő ponty exportára 2008 óta folyamatosan csökken. Jelenleg nagyon közel áll az importárhoz (lásd a 10. ábrát).

Németország és Olaszország felé az árak 2,00 EUR/kg körüli szinten voltak, míg a Közép- és Kelet-Európa felé irányuló export árai e szint alatt maradtak.

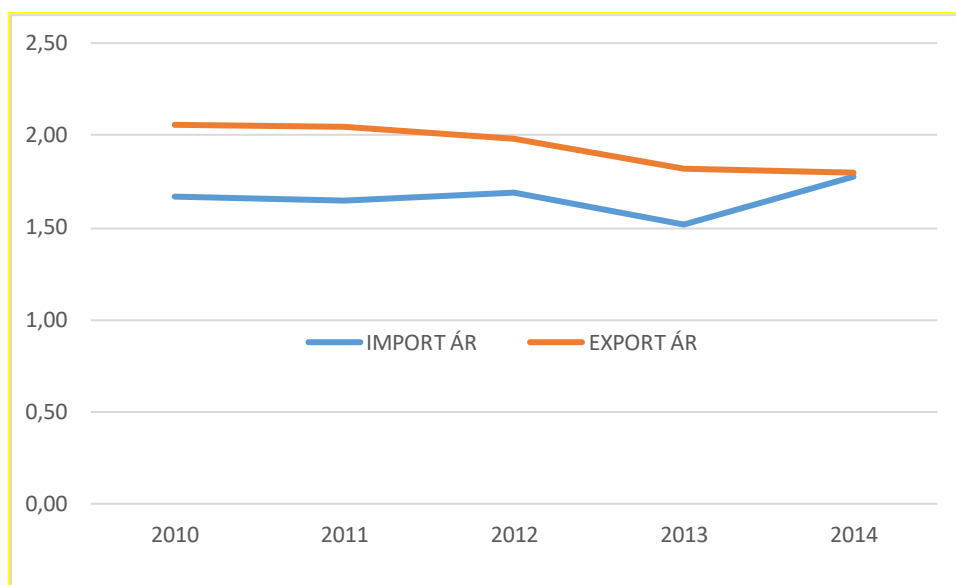
14. táblázat – A Magyarországról exportált élő ponty árainak alakulása (EUR/kg)

Rendeltetési hely	ÁR (EUR/KG)									
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
NÉMETORSZÁG	2,33	2,10	2,09	2,43	1,94	2,10	2,19	2,33	2,16	2,11
HORVÁTORSZÁG	-	-	2,94	2,17	1,93	2,03	3,22	-	1,83	1,86
OLASZORSZÁG	1,91	1,97	1,94	2,15	2,39	2,07	2,17	2,09	2,04	2,11
LENGYELORSZÁG	-	-	1,94	-	-	1,92	1,92	1,55	1,21	1,07
ROMÁNIA	3,04	1,59	-	2,27	2,15	1,95	1,88	1,95	1,99	1,70
MÁS EU ORSZÁGOK	1,88	1,84	2,13	2,07	2,15	2,56	2,40	2,57	2,23	2,27
NEM EU ORSZÁGOK	4,19	2,88	3,26	5,07	6,42	-	-	-	2,00	3,60
ÖSSZESEN	2,09	1,82	2,13	2,35	2,29	2,06	2,05	1,99	1,82	1,80

Forrás:

COMEXT adatai alapján

10. ábra Az élő ponty import- és exportárainak alakulása (EUR/kg)

3.4 Nagykereskedelmi árak

A Magyarországon termelt pontymennyiségnek csak egy kis része kerül értékesítésre közvetlenül a fogyasztók felé. A legtöbb pontyot a nagykereskedők vásárolják fel. A nagykereskedelmi árrés becslést értéke 12-15%.

A felmérés időpontjában (2015. július) az élő ponty nagykereskedelmi ára megközelítette a 2,50 EUR/kg-ot.

3.5 Kiskereskedelmi árak

A pontytermelés 70%-a kiskereskedelmi értékesítésre kerül. A fennmaradó mennyiséget vagy exportálják, vagy közvetlenül a fogyasztóknak értékesítik.

A felmérés idején (2015. július), a kiskereskedelmi ár 4,00 EUR/kg körül mozgott.

Az Agrárgazdasági Kutató Intézet (AKI) hetente végez felméréseket a fogyasztói ákról.

15. táblázat – Ponty kiskereskedelmi árai (EUR / kg – 2015. július)

Különböző kiskereskedelmi egységeknél végzett helyszíni felmérések	
Egész ponty (nem élő)	6,00
Fél ponty, kiszájkázva	8,00
Egész élő ponty (1.5 - 2.0 kg közötti élősúly)	4,00
Pontyfilé	4,30 to 6,00
Pontyszelet	4,30
Pontyfarok	3,00
Pontyaprólék halászléhez (fej / farok)	1,00
Halászlé (EUR/liter)	4,00 to 4,70
Afrikai harcsa (filé)	6,30
Fehér busa (filé)	2,30

Forrás:

EUMOFA – helyszíni felmérések – 2015. július

A 16. táblázat összefoglalja a 2014 és 2015 folyamán heti rendszerességgel különböző áruházakban végzett, árakra vonatkozó felmérések eredményeit. A táblázatban nyomon követhető a kiskereskedelmi árak alakulása az év elején, a húsvéti, valamint a karácsonyi ünnepek alatt.

Általánosságban a kiskereskedelmi árak 2014 és 2015 között megnöttek, különös tekintettel az élő pontyra húsvét környékén (+ 17%), illetve a pontyfilére mind a húsvéti, mind a karácsonyi időszakban (+15% és +18%).

A termelés évszakhoz kötöttsége kihat az árakra: télen több a hal, mint nyáron, a hal tárolása pedig költséges.

16. táblázat – Az élő ponty és a pontyfilé kiskereskedelmi ára

Kiskereskedelmi árak (EUR/kg)			
Élő ponty	2014	04. hét	2,88 - 3,71
		15. hét	3,33 - 3,84
		16. hét	2,75 - 3,36
		25. hét	3,24 - 3,84
		50. hét	2,44 - 2,78
		51. hét	2,44 - 2,78
	2015	04. hét	3,08 - 3,84
		14. hét	2,88 - 3,84
		17. hét	3,25 - 3,84
		25. hét	3,25 - 3,84
Pontyfilé	2014	04. hét	5,12 - 5,44
		15. hét	3,20 - 5,28
		16. hét	4,96 - 5,80
		25. hét	3,04 - 6,08
		50. hét	4,87 - 5,76
		51. hét	4,87 - 5,76
	2015	04. hét	4,80 - 6,08
		14. hét	4,80 - 6,01
		17. hét	4,87 - 6,08
		25. hét	5,76 - 6,08

Forrás:

AKI (Agrárgazdasági Kutató Intézet) – Áruházakban (Auchan, Tesco, Metro) és a budapesti Központi Vásárcsarnokban rögzített árak

4 Ártranszmisszió a magyarországi ellátási lánc mentén

Az egészben és élve értékesített ponty ártranszmissziója a helyszíni felmérés készítésekor (2015. július) fennálló piaci helyzetet és árakat tükrözi.

A ponty termelési önköltsége erősen függ a termelő szakértelmétől és gyakorlatától: van aki 1 kg pontyot termel meg 2 kg takarmány felhasználásával, míg másoknak 4 kg takarmányra van szüksége 1 kg ponty előállításához. Ez magyarázza az önköltség jelentős eltéréseit. Becslések szerint csak a felhasznált takarmány mennyisége által meghatározott önköltség (a munkabér, az adminisztrációs és szállítási költségek nélkül) 1,12 és 1,44 EUR/kg között változhat.

A szállítási költségek 0,35 EUR/km és 1,00 EUR/km között mozognak, a használt jármű és a távolság függvényében.

A fentiek alapján tehát fontos megjegyezni, hogy az alábbi ábra átlagértékeken alapszik. Magyarország példája reprezentatívnak tekinthető, mivel a ponty kezelése és értékesítése azonos módon történik Közép-Európa többi fontosabb ponty piacán is.

11. ábra – A magyarországi pontyár struktúrája (egész és élő ponty, EUR/kg)

Forrás: Az EUMOFA számítása az érintett szereplőkkel és szakértőkkel folytatott interjúk alapján: AKI (Agrárgazdasági Kutató Intézet); MAHAL (Magyar Haltermelők és Halászati Vízterület-hasznosítók Szövetsége); Gödöllői Egyetem (Szent István Egyetem).

5 MELLÉKLETEK

5.1 Elérhetőségek

- AKI (Agrárgazdasági Kutató Intézet) – Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Főigazgatóság (Directorate of Agriculture and Rural Development Policy)
- Földművelésügyi Minisztérium – Horgászati és Halgazdálkodási Főosztály, Akvakultúra-fejlesztési Osztály
- MAHAL (Magyar Haltermelők és Halászati Vízterület-hasznosítók Szövetsége)
- Debreceni Egyetem – Gazdaságtudományi Kar - Alkalmazott Gazdaságelemzési Tanszék - Agrártudományi Központ (Faculty of Economics and Business - Institute of Applied Economic Sciences - Department of Farm Business)
- Akvakultúra és Környezetbiztonsági Intézet (Gödöllő)

“The Price structure in the supply chain for fresh carp in Central Europe” is published by the Directorate-General for Maritime Affairs and Fisheries of the European Commission.

Editor: European Commission, Directorate-General for Maritime Affairs and Fisheries, Director-General.

Disclaimer: Although the Maritime Affairs and Fisheries Directorate General is responsible for the overall production of this publication, the views and conclusions presented in this report reflect the opinion of the author(s) and do not necessarily reflect the opinion of the Commission or its officers.

© European Union, 2016

KL-01-21-057-HU-N

ISBN: 978-92-76-30279-7

DOI: 10.2771/372228

Reproduction is authorized, provided the source is acknowledged.

FOR MORE INFORMATION AND COMMENTS:

Directorate-General for Maritime Affairs and Fisheries B-1049 Brussels

Tel: +32 229-50101

E-mail: contact-us@eumofa.eu

EUMOFA

European Market Observatory for
Fisheries and Aquaculture Products

www.eumofa.eu

Az Európai Unió
Kiadóhivatala

Tengerügyek
és halászat